

marveč izraziti tudi ono krepostno mišljenje, ki ga iščemo v našem ljudstvu iz gora. Vrhutega je postal Baumbachov »Zlatorog« še diven slavospev našega Triglava, v svojem uspeha polnem poletu kot nemški izvornik in kot prevod v raznih jezikih je ponasel ime Triglava daleč v tujino.

Divni čar Baumbachove poezije je zvalil Alberta Thierfelderja k uglasbenju. Thierfelder, rojen 1846. leta v Mühlhausenu v Turingiji, je od leta 1886. univerzitetni glasbeni ravnatelj v Rostocku; »Zlatoroga«, ki se pojavlja ne redko v nemških koncertih, je uglasbil pred 20 leti za zbor, orkester in soli, deloma kot melodram, dobršen del poezije pa je ostal nekomponovan in namenjen deklamatorju. Thierfelder se je vestno potrudil z uglasbenjem, podal je tehniški lepo delo obširnih oblik, ki ga povzdiguje plemenit zanos in krasi mnog odličen muzikalni detajl. Ni se mu pa posrečilo ubrati tiste krepke strune, ki jo udarja pesnik; moč Thierfelderjeve glasbe zaostaja zelo daleč za zmagovitostjo, s katero razvema Baumbachovo delo našo dušo. Baumbach ni našel v Thierfelderju sorodnega stvaritelja, dobil je v njem le ilustratorja, ki je lepo slikal, a ni pravega zadel. Thierfelderjeva glasba ne ogreva, ne zaneti občutka uzadovoljenja, nasprotno, iznenadeni sledimo glasbi, ker ne najdemo v njej tistega, kar nas v samem besedilu razvema. Edino v dveh točkah se vda slušatelj skladatelju s polnim srcem, v nežno občutenem zboru šte. 4.: »Mati noč na goro gre« in pa v plesnih stihih »Zdaj struna vriska — — — in pod grmi« v zboru šte. 5., v katerih poslednjih zavrvih krepko neprisiljeno veselje. Thierfelder ne zna pripovedovati, le nekaj razpoloženja naznačuje; s temi svojstvi pa seveda ne shaja kot uglasbitelj dela epiške in baladne vsebine.

»Zlatoroga« je »Glasbena Matica« sijajno proizvedla in koncertni vodja gosp. M. Hubad mu je bil navdušen interpret. Izborno pripravljen je nastopil zbor, izdatno prerojen v moških glasovih; pel je zato zavestno in z mogočnostjo kakor ob najboljših prejšnjih dobroglasnih nastopih. Zbor je rešil svojo nalogo virtuosno, neoporekljivo vzorno, fino uglašen na vsako nianso, ki jo velevajo skladateljeve intencije. Pošteno se je potrudil z zborom vred orkester. Solisti, gospici Mira Devova (sopran) in Marija Gli varčeva (alt), gospodje Janko Kersnik (tenor), Ivan Završan (bariton) in Anton Dečman (bas) so bili vsi izbrano lepih glasov, srečno umerjeni drug k drugemu. Deklamacijski in melodramski del, vežoč pevske točke, je podal odlični recitator gosp. Adolf Dobrovolný, uveljavil je uspešno lepo dikcijo zaslužnega slovenskega prevoda prof. Antona Funtka.

Dr. Vladimir Foerster.

Cecilija. Cerkvena pesmarica. II. del. Drugi, popravljeni natis Uredil Anton Foerster. Izdala in založila »Družba sv. Mohorja« v Celovcu, 1902. Po vsebini in obliki so pesmi v tem natisku vsestransko izboljšane, ohranjen pa jim je prvotni lahkotni ljudski značaj.

Slovensko gledišče

Slovensko gledišče. A. Drama. Ne spominjam se, da bi se bile v našem gledišču vrstile kdaj dramske novitete tako naglo druga za drugo kakor v letošnji sezoni. Vsa čast našemu igralnemu osebju, ki zmaguje toli težavno nalogo! — Kakor je bilo omenjeno že zadnjič, se je predstavljala dne 25. no-

vembra m. l. prvokrat na našem odru »Zaza«, slika iz življenja v petih dejanjih, francoski spisala Pierre Bertona in Charlesa Simona, igra, ki je vredna, da se napravi o njej par opomenj. V malokaterem dramatiškem umotvoru je nemara med posameznimi dejanji glede estetiške in poetiške vrednosti tolika razlika kakor pri tej drami. Prvo dejanje slika skoro docela samo milje. Kar občudujemo pred vsem v tem dejanju, je rafinirana tehnika, kakršne so zmožni pač le Francozje. Pozneje pa se igra duševno poglobi in doseže svoj višek v četrtem dejanju. Z občudovanja vredno logiko se tu razvija dialog, a to in tista suha logika, ki jo izume pisatelj pri pisni mizi, to je, rekli bi, logika življenja, zato pretresa tako človeka. — Do konca četrtega dejanja je igra res slika iz življenja, in vendar, kako bistven razloček je med prvim in četrtem dejanjem! V prvem dejanju slikata pisatelja brez dvojbe »po naravi«, to, kar se godi v prvem dejanju, sta prav gotovo videla in bolj ali manj tudi slišala. Da pa pri nastopih, ki nam jih predočuje četrto dejanje, nista mogla biti navzočna, je jasno! In vendar nam tudi tu niti za hip ne pride na misel, dvojiti, da se je vse to v istini tako godilo! Odkod to? No, tu sta bila enkrat razum in srce v najlepšem skladju! Pisatelja sta se poglobila v situacijo, izvajala nista posledic samo z razumom, temveč tudi z globoko in toplo čutečim srcem. In tako se jima je posrečilo, kar se tako redkokdaj posreči: podala sta nam kos pristnega življenja, ne da bi se bilo to, kar sta nam predočila, res kdaj zgodilo! — Nasprotno pa imamo pri zadnjem dejanju, dasi je po svoje tudi lepo, takoj občutek, da je izmišljeno in da ni s prejšnjimi dejanji v nikaki organski zvezi. — Vsekakor je »Zaza« znamenita psihološka študija. — Ponavljala se je ta igra 6. in 14. decembra.

Med najboljše dosedanje dramske predstave letošnje sezone moramo prišteti vprizoritev enodejanke »Jeftejeva hči«, italijanski spisal Fel. Cavallotti. »Jeftejeva hči« je imenitna igrice, ki gledalca kar fascinira. A če se vprašamo, je li to življenje, moramo skoro reči, da ne. Kar na gledalca učinkuje, je čudovita fina psihologija, ki jo razvija pisatelj ob sicer nenaravnem razmerju med možem in ženo, in pa pisateljev ognjeviti temperament, od katerega je prešinjeno njegovo delo. Prvič se je predstavljala ta enodejanka dne 2. decembra, ponavljala pa 12. decembra.

Med novitetami nam je omeniti dalje burke »Klofuta za 100.000 frankov« (Madame Bonivard), spisala Alexander Bisson in Anton Mus. Igrala se je dne 30. novembra in 14. decembra. Burka pač, a niti kot taka brez duha! Francoz je Francoz, deni ga, kamor hočeš!

Dne 4. decembra pa smo videli prvokrat na slovenskem odru »Medaljo«, komedijo v enem dejanju, spisal Ludovik Thoma. Thoma uživa med mlajšim nemškimi svetom kot pisatelj precejšnji ugled. Je li žel za to svojo enodejanko posebno priznanje, nam ni znano. Nam — ni prijala kdovekaj. Namen njen sicer ni slab in igrice bi se dala prav dobro prilagoditi našim razmeram. Zakaj se je cenzura upirala nje lokaliziranju, je neumevno. A kakor smo odločni nasprotniki vsakega kratenja literarne svobode, v tem slučaju smo cenzuri skoro hvaležni, da je pokazala svojo strogost. Pisatelj deluje s prekričečimi, s presurovimi sredstvi! Naš kmet, kakor rad zdivja, vendar ni tako neolikan, da bi ne vedel razločevati med gostilno in zasebno hišo. Prav veseli smo torej bili, da so nam predstavljali naši igralci nemške kmete in ne naših domačih. — Na tej igri hvalijo pred vsem dobro karakterizacijo. Toda kako daleč je še Thoma

za našim Jurčičem in Kersnikom! — Nekaj novega na našem odru je bila tudi dne 16. decembra vprizorjena »Rdeča kapica«, bajka s petjem in plesom v štirih slikah, spisala Marija Thiede. Naivnost je lepa reč, zlasti v bajkah. Toda če je stvar prenaivna . . .

Dne 23. in 26. decembra pa se je predstavljala prvič v našem gledišču velika, po Sienkiewiczovem znanem romanu spisana drama »Quo vadis?« O tem delu kaj več prihodnjič! —

Razen navedenih novitet so bile na vrsti zadnji čas sledeče starejše drame: dne 30. novembra Finžgarjev »Divji lovec«, dne 8. decembra Morretov »Gospod Jakob«, dne 16. decembra veseloigra »Na kosilu bom prisvoji materi«, spisala A. Decomcelle in L. Thiboust, dne 18. decembra burka »Brez denarja« in 26. decembra popoldne »Pepelka«.

B. Opera. Operne predstave zadnjega časa so bile: dne 28. novembra »Prodana nevesta«, dne 2. in 4. »Cavalleria rusticana«, dne 8. decembra »Dalibor«, a dne 20. decembra »Psoglavci«, velika opera v treh dejanjih in šestih slikah, po romanu Al. Jiraska spisal K. Šipek, godbo zložil Karel Kovařovic. Ocenoglasbe v tej znameniti operi smo si izprosili od strokovnjaka in upamo, da bomo v položaju, v prihodnjem listu jo priobčiti. A tudi dejanje v tej operi je tako dramatiško in v več kot enem oziru zanimivo, da odkritosrčno obžalujemo, da se radi pomanjkanja prostora ne moremo baviti obširneje ž njim. To delo nas je iznova uverilo, da je docela upravičeno, da se govori o samobitni češki umetnosti!

Dr. Fr. Zbašnik.

Upodablajoča umetnost

Izložba moderne francoske umetnosti v Pragi. Društvo čeških umetnikov »Manes«, ki vedno čileje procvita, je presenetilo Prago z novo prekrasno izložbo. Najboljše in prve francoske umetnike je spoznala češka publika na tej razstavi: sveže, jake konture Degasove, briljantne boje Monetove, Besnerda divne portrete francoskih dam, ki zna tako nepopisno prikazati vse ženske čare, duhovitost in temperament obrazov in ono živo, svežo, dehtečo polt ženskega vratu in ram, na katerih igrajo razkošni refleksi bogatih salonov, sanjave idile Amanove, ž njegovimi modernimi, v neko novo, vabljivo romantiko prestavljenimi damami, priprosto grško lepoto prvega oznanjevalca francoske nove umetnosti de Chavannesa in divne Harrisonove slike intimnih krasot prirode. Oh, ti Francozi, kako razumejo lepoto življenja, prirode, slavospeve jasnih barv in oni fini trepet solnčne in umetne svetlobe! Ali nekaj je interesantno: razen znanega Mennierjevega kipa v bronzi »Rudokop pri delu« ni niti enega socialnega sujeta in najjačja, najsugestivnejša — najrabi-jatnejša bi skoro rekla — dela v izložbi so trije kipi iz bronze, ki jih je ustvarila ženska, Marta Amcén. Stari, izdelani konji, ki vlečejo veliko skalo na težkem vozu, eden izmed njih se je zgrudil na tla in poginil. In zopet dva majhna, a silna konja, vprežena v težko dvokolnico, in naposled dva bežeča, splašena konja s prvim delom odtrganega voza. Silni, brutalni umotvori z vso divjostjo, krutostjo in istinitostjo prirode. —

Končno še par aforizmov iz predgovora, ki ga je pripojil duhoviti češki kritik F. X. Šalda katalogu izložbe: »Naše trdno prepričanje je, da se niveau